

Doornenkroon onder koraal

Doornenkronen. Is het rif in gevaar?

Tekst en foto's: Marion Haarsma - www.underwaterfilm.nl

Er loopt een spierwit spoor dwars door het levende koraal. De zeester zit bovenop het rif, vlak naast een tafelkoraal. Er is precies te zien waar de doornenkroon heeft gelopen, tegelijkertijd het koraal opetend en een stuk wit en dood koraal achterlatend. Onder het nog half levende koraal zitten nog veel meer doornenkronen verstoppt! Dit stuk rif is gedoemd om te verdwijnen.

Het is een prachtig dier en het biologische aspect reuze interessant. De doornenkronen zitten waarschijnlijk zo vol, dat ze gewoon uitrusten op het rif, midden op de dag. En ze eten niet het hele koraal op, alleen dat stukje waar ze zin in hebben...

Drie jaar

De boot is onderweg naar Coron. Hoe het eiland bij het door de doornenkronen aangetaste koraal heet? Niemand die het weet. Het is een stipje in de grote Suluzee. Er is net vier dagen gedoken op het het

Hersenkoraal na het bezoek van een doornenkroon

Tubbataha rif, ook in de Suluzee. Het rif, waarover in Onderwatersport van mei al uitgebreid is bericht. De naam Tubbataha komt van twee Samaalse woorden en betekent een lang rif, zichtbaar bij laag water.

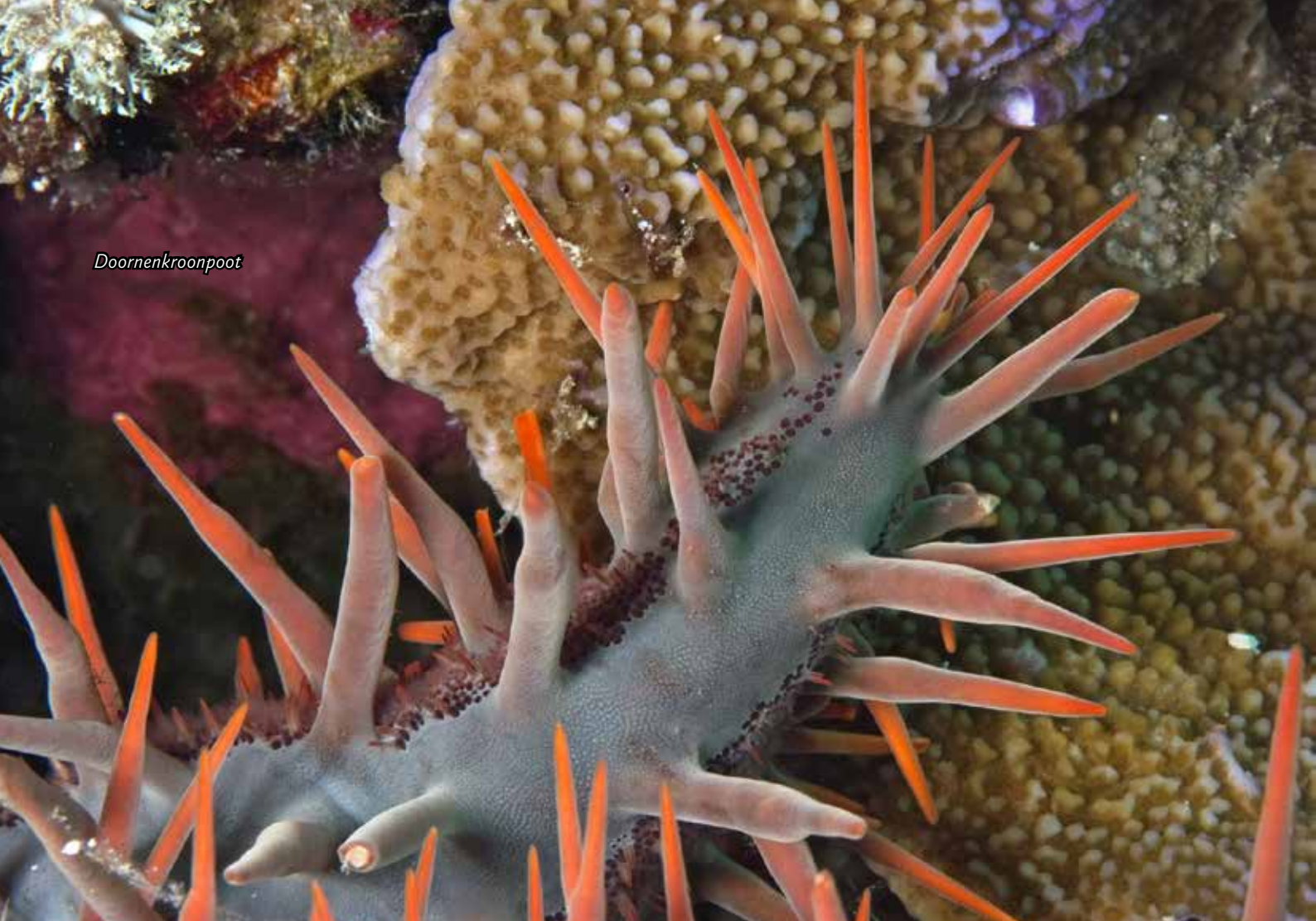
De riffen bestaan uit twee atollen die gesplitst worden door een acht kilometer breed kanaal. Het noordelijke atol is vijf kilometer lang en drie kilometer breed. Het zuidelijke atol is zestien kilometer lang en vijf kilometer breed. De riffen huisvesten meer dan 1000 diersoorten. In 1993 werden ze toegevoegd aan de werelderfgoedlijst van de Unesco.

Aan boord van de boot is Angelique te gast, parkmanager en de baas van het rangerstation op Tubbataha, waar het hele jaar door 10 rangers zitten. Steeds twee maanden aan een stuk. Spontaan vertelt ze dat ze ook op Tubbataha een doornenkroonplaag hebben gehad. En ondanks dat het een natuurpark is en alle dieren beschermd zijn, hebben ze toch maatregelen moeten nemen om de doornenkroon te bestrijden.

doornenkroon op afgevreten koraal. Het herstel zal jaren vergen.

Doornenkroonpoot

Doornenkroon, Sabang

Doornenkroon op het rif

Doornenkroonstekels Komodo macro

Doornenkroonstekels

Duiker met doornenkroon

‘Normaal,’ zo legt ze uit, ‘komt er een plaag van de doornenkronen op en dan verdwijnen ze na een maand of zes. Dit keer bleven ze drie jaar!’

Australisch gif

Met manden zijn de doornenkronen gevangen en aan dek gebracht om langzaam om te komen in de brandende tropenzone. Hierbij heeft de bemanning veel schade geleden, een prik van de lange stekels, is niet alleen pijnlijk, maar ook nog giftig. Is er iemand gestoken, die een allergische reactie heeft, dan is er al gauw een probleem. Toen het vangen en drogen niet hielp zijn de doornenkronen onderwater met gif ingespoten dat uit Australië werd geïmporteerd. In een beschermd natuurpark de eigen dieren vergiftigen en doden? De lastige vragen werden met beleefde, maar toch boze blikken beantwoord. Maar het was duidelijk: niemand wil een doornenkroonplaag op het eigen rif.

De doornenkroon dus, een zeester die op het rif hoort. Hij is overal te vinden. Van de Rode zee tot Zuid-Oost Azië, Australië en de Stille Oceaan. De *Acanthaster planci* kan tot 60 cm groot worden en heeft 12 tot 23 armen met grote stekels. De doornenkroon eet voornamelijk koraalpoliepen. De doornenkroon loopt over het koraal en graast de

koraalpoliepen. De buisvoetjes onder de zee-egel bezitten goed ontwikkelde zuignappen aan de toppen. Hij eet alleen gedurende de nacht. Overdag rust hij uit, meestal verbergt hij zich onder het koraal.

Invasies

Soms zijn er invasies van veel doornenkronen op het rif. Niemand weet eigenlijk hoe en waarom die ontstaan. Ze kunnen enorm veel schade aanrichten en brengen de eigenaren van duikscholen en andere rifbeschermers tot wanhoop. Het is niet makkelijk om zo'n invasie te bestrijden. De doornenkroon in stukken snijden helpt niet. Zoals een echte zeester betaamt kunnen de afgesneden armen weer aangroeien tot een volwaardige 5 armige (of meer) zeester.

Als mensen gestoken worden, kunnen zij dus pijnlijke verwondingen oplopen. De pijn kan uren duren en soms gepaard gaan met misselijkheid en overgeven. Het gebied rond de wond kan een donkerblauwe kleur krijgen en opzwellen. De zwelling kan dagen duren.

Duikers, die echt veel om het rif en zijn bewoners geven, vinden dat de doornenkroon niet bestreden moet worden. Dat het dier beschermd moet worden, net als de andere dieren op het rif. Sommige duikers vinden het zelfs een mooi beest. Niet ten onrechte. Tijdens een boottrip van Wakatobi naar Komodo werd bij een eilandje, Batuata, een doornenkroon bovenop het rif gevonden. Hij was zo groot dat er van bovenaf een foto kon worden gemaakt met een groothoeklens (16mm). Beeldvullend. Hij had maar 14 armen, maar het lichaam was enorm.

Dupe

Maar duikscholen en ander rifmanagement grijpen toch in als de plaag te erg wordt en langer dan normaal (de zes maanden) gaat duren. Een flinke doornenkroon kan inderdaad in een nacht een vreselijk wit spoor van dood koraal achterlaten op het rif. Vooral het steenkoraal, de zeester heeft een voorliefde voor hersen- en tafelkoraal, is de dupe. En dit zijn nou net de koralen, die zo langzaam groeien.

Doornenkroonstekels, Komodo macro

Poliepen doornenkroon

Duiker met doornenkroon

Duiker met doornenkroon

Duiker met doornenkroon

Vroeger, tijdens de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw, is verteld dat de door de doornenkroon veroorzaakte vernieling van het rif, de schuld was van de mens. Door het verzamelen van de tritonschelp, de enige natuurlijke vijand van de zeester, zouden er teveel doornenkronen komen. Of het verhaal klopt? Feit is wel dat ook op de plekken waar geen tritonschelpen worden verzameld doornenkroonplagen voorkomen. En, de tritonschelp moet ook zeker andere zeesterren eten. Neem Curaçao, waar op enkele (verschillende) plaatsen de schelp ook kan worden gevonden. En doornenkroon komen daar op het Benedenwindse eiland helemaal (nog?) niet voor.

Overigens: zelfs veel van deze zeesterren kunnen niet het hele rif verwoesten, want ze eten niet alle koralensoorten. Dus toch maar wachten tot ze weer vanzelf verdwijnen? Getrouw aan de 'Nederlandse' regel dat de natuur zijn 'eigen natuurlijke' evenwicht moet kunnen vinden. Maar dat heeft hier ook al voor de nodige opschudding gezorgd...

N.V.D.R.: Wil je meer weten over doornenkronen? In het april/mei 2024 nummer van Koralle staat op pagina 56 een uitgebreide reportage over diverse soorten doornenkronen.

Triton, Lagun, Curacao

Triton, Sabang Beach, Filippijnen

Tritonschelp, Curacao, Oostpunt

Tafelkoraal Bali